

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

5. Sub conditione de futuro impossibili physicè.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

Si Pater consenserit.

16. Occasione item prædictorum, querunt hîc Doctores.

1. Quantum temporis debet expectari, si nullo præfinito termino aliquis sic constituit: *Te duco, si pater meus, vel tuus consenserit?*

Quærit II. Quid, si pater consentiat, sed deinde statim consensum revocet, & pugnetque? Et utraque quæstio erit etiam in sponsalibus sub eadem conditione contractis.

17. Respondeo ad primum. Prudentis arbitrio (ut fieri debere diximus) sæpe in similibus erit competens tempus definiendum.

18. Respondeo ad secundum, tunc non esse positam conditionem, quia illa celeriter addita repugnantia, absolutum Patris consensum moraliter non ostendit.

19. Major difficultas est, si Pater initio repugnet, sed deinde consentiat. In quo casu positam jam esse conditionem, atque adeo matrimonium obligare, docet Coninch. & Hortadus supra citati; Non esse positam, unde matrimonium non obligare, docent Sanchez, l. c. d. 7. num. 9. & Pontius, lib. 13. de matr. cap. 17. n. 11. quia, si Pater repugnavit, avolvit obligatio. Sed dic, amice, cur per te in casu num. 18. allato, statim, atque Pater consentit, non firmatur matrimonium, at nunc, statim, ac Pater repugnat, evanescit obligatio? Vellem à te hujus paritatis disparitatem.

20. Id fortasse vidit Castropalaus, l. c. n. 7. nam propterea huic difficultati, ita respondet, ut utrobique consideret celerem consensum, vel dissensum, Patris mutationem, nam, si rogatus Pater, inquit, ita firmiter dissentiat ut præsumi non possit, intra breve tempus arbitrio prudenti ejus consensum obtinendum esse, conditio absolute deficit, secus vero, si consensus ejus obtinetur intra breve tempus, tamen si bellis primum exiterit, sicuti impleta censetur conditio, si Pontifex dispensaverit, tamen si primæ, & secundæ petitioni non acquieverit, si postea dispensationem concesserit.

21. Quod dictum est regulariter. Cæterum rectè monet Averfa quæst. 5. matr. sect. 6. V. Sed hæc res; si intentio contrahentium fuit de consensu, quem statim, audito negotio, daret Pater tunc ad primum ejusdem notum standum esse. Vide apud eundem; quid fiet, quassido Pater taceat, & similia.

22. Si Pater erat mortuus, & tu apposuisti Matrimonio tuo hanc conditionem. *Si Patri placebit*, impossibilem conditionem apposuisti, unde de hoc consensu idem dicendum est, quod mox dicam univèrsim de conditione impossibili.

23. Quid, si Pater dicebat, priusquam ejus assensus explorari potuerit?

Puto, tunc impletam esse conditionem; & matrimonium valere. Ratio est, quia ejusmodi conditio: *Si Patri placebit*, regulariter apponitur, ne patrem filius offendat, si fortè matrimonium eligat sine ejus consensu quæ ratio cessat: si jam ipse decesserit.

24. Dixi (regulariter) Si enim verè apposita fuisset propter aliquid dependens à vita Patris, tunc sanè nullum erit matrimonium, quia advenire non potest conditio requisita.

§. V. Sub conditione de futuro impossibili physice.

Vbi

DE FUTURO MULTUM DIFFICILI.

1. **V**T, quæ sunt dicenda planiora fiant, tria distinguamus oportet. Primò, Contractus communes, de rebus temporalibus. Secundò, ultimas Testatorum voluntates. Tertio, contractum Matrimonii, quando hæc sub conditione impossibili exhibentur. Et exemplum quidem Primi est: *Equum tibi vendo, si tu volabis*. Secundi: *Relinquo Titio meo hæredi, vel legatario*

centum si volabit; Tertii: *Te duco in uxorem, si pater tuus si Cælium manu trigerit.*

2. Porro ex communi sententia Doctores, habes apud De Lugo de iustit. d. 22. num. 34. de Pontium, l. 3. cap. 3. n. 5. in primo hoc est in contractibus communibus, conditio impossibilis vitiosus, & contractus; ita ut, in exemplo allato, illa conditio sit nulla. Ratio est, quia ea conditio, sub qua venditio, poni nunquam potest, & consequenter etiam lura disponunt; vide Insti. de iustit. supra, l. 1. impossibilis, l. Non solum ff. de actionibus, nec per se vitio venditio.

3. Rursus ex communi sententia Doctores, apud eosdem habes ibidem, in secundo, hoc est in rebus ultimus voluntatibus (excipit Pontius, l. c. de institutione filii in hæredem, quando in potestate est) conditio impossibilis non irritat dispositiones ejusmodi conditio rejicitur, ac, si appositæ non fuerit. Vide tamen omnino quæ dicam num. 9. Vnde in exemplo allato num. 1. debentur Titio illa centum, licet est, quia licet nunquam evadere sit absolute illa Testatoris dispositio, propterea, quod nunquam evadere conditio; tamen legislator in legibus affectualem num. 9. ita statuit, si ne captiosæ hæc dispositiones malo publico invherentur, siue quia præsumunt, siue talem ita velle.

4. Denique ex communi item, & certa sententia apud Doctores mox citandos, conditio impossibilis in Tertio, hoc est in Matrimonio, se habet sicuti in rebus fictionibus dictis ultimarum voluntatum, non irritat dictum Matrimonium, sed ipsa regulariter (ut supra explicabo) rejicitur, ac si appositæ non fuisset, & Matrimonium statim est validum, si est inter personarum tales ad Matrimonium. Verum id, quomodo sit intelligendum, hujus loci est breviter explicare.

5. Equidem celeberrima est difficultas circa contrahentibus conditio impossibilis illos irritat, ut verò in matrimonio? Si respondeas, quia ita Decretum est à Gregorio IX. in cap. de condit. apposit. de iustit. ad dispositiones ultimarum voluntatum, ita transiunt à Legibus Civilibus mox num. 9. afferendis nullum satisfaciis. Nam princeps potest quidem in rebus temporalibus, propter bonum commune, supplet defectum consensu subditorum, & ita fecit in dictis rebus dispositionibus. At Ecclesia non potest supplet defectum consensu in Matrimonio, quod, ut supra vidimus, celebrari, nisi per proprium contrahentium consensum non potest.

6. Tanta visa est hæc difficultas Durando in 1. q. 1. quæst. 4. n. 9. ut dixerit se minimè percipere, nisi Ecclesia Matrimonium celebratum sub dicta conditione eundem pronuntiet, & ideo hanc difficultatem Doctores solvendam relinquit. Et Sanchez, quidem l. 5. matr. l. 1. postquam retulit sex aliorum explanationes dictæ dispositionis Gregorii IX. in qua ejusmodi Decretum connotetur, suam ipse adhibet. Cum autem hæc non placeat Joanni De Lugo l. c. d. num. 355. suam etiam in dicto cui, fortasse tuus, perinde, ac meus animus, non vult conquirecit.

7. Nos igitur facilem viam, & ceterè regiam inter duos statuimus cum Coninch d. 29. dub. 42. qui respondet G. Hurt. d. 7. matr. differ. 10. dico enim potest Ecclesiam, sic decrevisse regulariter, quia cum nullo intentio contrahentium, an scilicet contrahentibus irritam illam conditionem impossibilem sine animo contrahendi, an potius cum vero contrahendi animo, & illam illam adhibuerit per jocum, vel per ignorantiam. Ecclesia præsumit hoc posterius, quod est in favorem validitatis Matrimonii, & consequenter validum Matrimonium pronuntiat, & conditionem habet, ac si appositæ non fuisset.

8. Dico Secundò. Si tamen constet, conditionem illam impossibilem appositam fuisse sine animo contrahendi, vel cum animo volendi verè expectare illam.

certe in foro conscientiae nullum fore Matrimonium, & probari si id possit, etiam in foro fori, nam propterea antecedenti dicto, & num. 4. apposui illud (regulariter.) Ratio est, quia consensus Matrimonii totus, quantus quantus est, dependenter fit ab animo contrahentis.

9. Quamvis autem num. 3. absolute, & sine distinctione dixerimus, dispositiones ultimarum voluntatum celebratas sub conditione impossibili valere reiecta conditione, ita disponentibus iuribus, ut innuimus num. 3. unde id intelligi in vtroque foro teneat Turrianus? d. 15. dub. 9. num. 9. tamen Sanch. & Vasq. quos citat, sequiturque De Lugo, loc. cit. a n. 342. aiunt in dictis ultimis voluntatibus debere servari idem, quod dictum a nobis est modo in Matrimonio, id est eas factas sub modo impossibili, valere regulariter in foro externo, idque quando aliunde non constat de voluntate Testatoris, at non valere, si constat Testatorem apposuisse illam conditionem impossibilem sine animo disponenti, vel cum animo volendi illam expectare, quia, si attente expendantur iura, lib. 3. de condit. & demonstr. l. 1. de condit. & Instit. l. ab omnibus, §. 1. Delegatus 1. Instit. de hered. Instit. §. Impossibil. quando voluerunt, ut conditiones impossibiles in ultimis voluntatibus haberentur pro non adiectis, nihil aliud voluerunt, nisi, ut ut pro non adiectis praefererentur ab ipsarum legum foro, praesumptio autem semper cedit veritati, quando de hac constat.

10. Quid in dubio, an affuerit ejusmodi animus?

Respondeo, tum in Matrimonio, tum in ultimis voluntatibus possessio stabit pro negatione Matrimonii, & pro negatione dispositionis. Lege Hurt, loc. cit.

Conditio impossibilis putata possibilis.

11. Enascitur ex dictis gravis haec dubitatio: Si conditio sit re ipsa impossibilis, sed possibilis reputetur (quod ex conjecturis colligi non raro potest) à contrahente Matrimonium, quid iudicandum?

Respondeo. Sanchez l. 5. matr. d. 3. n. 8. sentit, nullum tunc esse contractum Matrimonii, imò & nullam dispositionem ultimae voluntatis. Ratio est, inquit, quia tunc contrahens, & disponentis ita consentiunt: ut verè expectare velint implentionem conditionis; jam enim illam putantur possibilem, atque adeo, quae impleri possent. Quoniam ergo ex alia parte ea nunquam ponitur, nunquam purificabitur consensus, & sic nulla remanebunt contrahens, & dispositio.

12. At vero De Lugo, d. 22. de Instit. num. 374. putat non annullari Matrimonium, sed eam conditionem esse reiciendam, perinde, ac adiecta non fuisset, idemque dicit in ultimis voluntatibus. Rationem ducit ex Textu, in dist. cap. fin. de condit. appof. nam Pontifex absolute & sine distinctione definit, esse validum Matrimonium, & conditiones impossibiles esse reiciendas: haec autem iam absolute sunt impossibiles, quamvis à te non tales reputatae. Vtrique sententia est probabilis, modò haec posterior intelligatur juxta dicta n. 7. §. 8. & 9.

Conditio valde difficilis.

13. Subnascitur etiam sequens difficultas. Quid sentiendum, si conditio sit multum difficilis, quae equiparari solet impossibili, seu, ut aliqui loquuntur, si conditio non sit impossibilis per naturam, sed solum de facto propter ejus summam difficultatem? v. g. Te duco in uxorem, si Regnum mihi dotabis, si tu (inquit) mihi mille numerabis, &c. Vbi nota prius ex his, quamvis in se possibile, tamen etiam multis est valde difficile: Et posterior facile fortasse erit aliis, at difficillimum ei pauperi, qui deberet conditionem illam implere.

14. Respondeo. Prima sententia quae est Sanch. l. 5. matr. d. 4. num. 14. aliorumque asserit, Matrimonium sub priore conditione initum, id est sub conditione, quae quamvis comparatione aliquorum, sit possibilis, est ta-

men multis valde difficilis, esse validum (regulariter tamen juxta dicta num. 7. & 8. & conditionem illam rejeci, sicuti rejecitur conditio quaelibet physice impossibilis.) Ratio est, quia illa conditio verè est, & appellatur moraliter impossibilis; ergo, ut impossibilis debet rejeci. At verò Matrimonium sub posteriore conditione celebratum, id est sub conditione, quae cum sit respectu aliorum, sive facilis, sive possibilis, est tamen valde difficilis solum ei, qui illam debet apponere, haec prima sententia docet, esse invalidum, quia in jure non rejeciuntur, nisi conditiones absolute impossibiles, qualis non reputatur illa, quae solum respectu tui vnius est valde difficilis.

15. Secunda sententia, quae est Pont. l. 3. cap. 3. n. 15. & Castrop. d. 2. de spons. p. 1. §. 2. num. 2. asserit, ejusmodi Matrimonium contractum sub conditione valde difficile sive multis, sive vni non esse validum; si de facto non ponatur conditio, & conditionem dictam, non rejeci. Ratio est, quia conditiones impossibiles solum per naturam in jure rejeciuntur, non verò rejeciuntur haec conditiones, quae vocantur impossibiles de facto, cum haec verè sint potius difficiles, quam absolute impossibiles.

Et confirmatur, quia haec conditiones difficiles in dispositionibus ultimarum voluntatum non rejeciuntur à jure, ut probat ibid. Pontius, praesertim ex illo juris, Ex §. Impossibilis, Instit. de iur. iuris stipul. (Cui natura impedimento est;) ergo neque rejeci debent in Matrimonio, de quo Ecclesia definit ad similitudinem dispositionis civilis circa dictas ultimas voluntates.

16. Si conditio ex se possibilis, sed, vel per accidens, vel lapsu temporis fiat impossibilis, eam non esse numerandam inter impossibiles, & consequenter nequaquam rejeci in Matrimonio, rectè monent Sanch. Pontius & Castropalaus citati.

§. VI. De conditione turpi de futuro, quamvis ea non sit contraria Contractui Matrimonii.

1. Cum illud possumus, quod jure possumus, ideo conditionem hanc turpem appellare jura solent impossibilem. Accedit, quod impossibile judicari debet, hominem honestum velle facere id, quod turpe est, de hac enim loquimur, non verò de conditione turpi, quae poneretur ab alio sine contrahentium voluntate, ut si quis sic contrahat. Vendo tibi equum, si forte à latronibus tibi tuus ablatus fuerit; tunc enim valet contractus, quia turpitudine non ponitur, ut admittenda à contrahentibus, sicuti rectè notat De Lugo, d. 22. de contract. num. 368.

2. Dico igitur, hanc conditionem haberi pro non adiecta, debetque repelli in Matrimonio, perinde, ac repellitur conditio physice impossibilis, cum iisdem tamen limitationibus allatis §. praeced. num. 7. & 8. Ratio dicti est, quia ita definit loc. cit. Pontifex cap. final. de cond. appof.

3. Hinc fit, ut habet conditio; Te duco in uxorem, si te virginem inveniam, esse modo dicto reiciendam, quia est turpis; siquidem illam invenire Virginem vis, ad eam accedendo; at hic accessus turpis est, cum ante inventionem ejus virginitatis, illa non sit conjux tua. Dixi (ad illam accedendo) nam, si velis invenire modo licito, v. g. per obstertricem, conditio turpis non erit, quare non rejecienda.

4. Quæret curiosus. Eademne doctrina est in ultimis voluntatibus, ita ut conditiones turpes in iis rejeci debeant?

Respondeo. Ita De Lugo, loc. cit. num. 370. cum hoc tamen discrimine, quod conditio impossibilis tunc solum habetur pro non adiecta in ultimis voluntatibus, quando non constat, Testatorem omnino voluisse dispositionem non subsistere, ablata conditione. At verò conditio turpis in iisdem ultimis voluntatibus semper aufertur, & dispositio valet, etiam si de contraria Testatoris